

# Technik technologii wyrobów skórzanych

311926

Inna nazwa zawodu: garbarz, obuwnik

## Zadania i czynności

Technik przetwórstwa skóry może zajmować się garbowaniem skóry lub produkcją obuwia.

Celem pracy technika garbarstwa jest wyprawianie skóry, tzn.: doprowadzanie skóry surowej przez operacje fizykochemiczne do jej zakonserwowania i użytkowania, tak aby nie uległa popsuciu. Technik garbarz wyprawia skóry z włosiem, tzw. futerkowe, i bez włosia, tzw. skóry licowe, miękkie - przeznaczone na wierzchy obuwia, odzież skórzaną, twarde - przeznaczone na podeszwy. Proces wyprawiania skóry przebiega w etapach ściśle określonych technologicznie: dział mokry, garbowanie właściwe i wykańczanie.

W dziale mokrym garbarz doprowadza skórę do zmiękczenia, usunięcia brudu, następnie pierze ją przy użyciu środków chemicznych w określonej temperaturze. Wypraną skórę odmięśnia w celu usunięcia resztek mięsa, żył. Wypłukane i odwirowane skóry przewozi do garbowania. Garbowanie to szereg procesów fizykochemicznych, wskutek których dochodzi do wyodrębnienia włókna skóry, inaczej mówiąc - kolagenu skóry. W trakcie garbowania technik obserwuje temperaturę, stężenie środków chemicznych i pilnuje czasu trwania całego procesu. Następnie płucze wygarbowaną skórę i odkłada ją do leżakowania. Wyrównuje grubość skóry, natłuszcza ją, barwi i suszy. Wysuszoną skórę przewozi do wykańczania.

Wykańczanie rozpoczyna się od zmiękczenia skóry. W zależności od zapotrzebowania technik poddaje skórę procesowi uszlachetniania przez: farbowanie włosia, farbowanie skóry, nanoszenie szablonów imitujących skórę dzikich zwierząt. W przypadku skór przeznaczonych na obuwie może nanosić wzory wyciskane na prasie. Z kolei skóry futerkowe czesze, strzyże, prasuje. Mierzy powierzchnię wygarbowanych skór, ocenia ich jakość, sortuje na gatunki, a następnie zdaje do magazynu wraz z załączoną dokumentacją oceny i znakowania skór.

Technik garbarstwa zatrudniony na stanowisku brygadzysty organizuje i kontroluje pracę zespołu, pilnuje prawidłowości całego procesu technologicznego, sprawdza wykaz użytych środków chemicznych, ich ilość, wykonuje obliczenia związane ze sporządzaniem roztworów, sortuje, dobiera i klasyfikuje skóry. Prowadzi dokumentację techniczną.

Technik garbarz - właściciel własnej firmy j - aktywnie szuka zleceń na garbowanie skór, przyjmuje zlecenia na przefarbowywanie ubrań skórzanych. Może zatrudniać pracowników do obróbki skór surowych. Prowadzi rozliczenia finansowe działalności gospodarczej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Technik obuwnictwa wykonuje prace związane z wytwarzaniem seryjnym i masowym obuwia. Proces ten przebiega w kilku fazach: rozkroju skóry, szwalnię i montaż.

Technik obuwnictwa zaczyna wytwarzanie buta od pobrania metalowych szablonów, tzw. wykrojników, na różne elementy tego samego buta oraz skór, z których będzie

wycinał te elementy - elementy spodowe i wierzchowe. Rozkłada skórę, wyrównuje wycięte elementy. Stempluje i cechuje wykrojone elementy, nanosząc znak firmowy, numer obuwia. Uzyskane części obuwia wiąże w wiązkę, odkłada do pudeł i przekazuje do szwalni obuwia. Tam ścinarkami ściera niepotrzebne zgrubienia skóry; łączy wykrojone elementy buta, szyjąc je. Za pomocą prasy łączy elementy skóry z materiałami termoplastycznymi (wzory, kokardki z tworzyw sztucznych). Wykonuje dziurki ozdobne lub w paskach, łączy klejem podszewkę z butem. Nadaje kształt cholewce, formuje zakładki na niej. Przekazuje taśmą na stanowiska montażu wszystkie wcześniej zszyte, zgrzane, uformowane i ozdobione elementy. Łączy je, stosując - w zależności od technologii - technikę klejenia, wtrysku lub przyszywania ręcznego. Wykańcza gotowy wyrób przez: wklejenie wyściółki, natrysk farbą, sznurowanie i ogólny retusz. Ocenia jakość wyrobu.

Technik obuwnictwa najczęściej jest zatrudniany przy produkcji, a po poznaniu pracy na wszystkich stanowiskach, nabraniu doświadczenia zawodowego może awansować na stanowisko brygadzysty. Technik pracujący na stanowisku brygadzysty organizuje i kontroluje pracę zespołu. Według dokumentacji technologicznej nadzoruje wszystkie czynności wykonywane w produkcji buta, dokonuje oceny skór, tkanin, nici, ustala normy zużycia materiałów i normy pracy (może to być praca w akordzie). Przeprowadza kalkulację kosztów wytwarzania i kontrolę gotowych wyrobów. Prowadzi dokumentację techniczną.

## **Środowisko pracy**

### **materialne środowisko pracy**

Technik przetwórstwa skóry pracuje w zamkniętych pomieszczeniach produkcyjnych - halach, małych pomieszczeniach biurowych i w magazynach. W pracy - szczególnie w działach mokrym i garbarskim - jest on narażony na dużą wilgotność powietrza, zmienną temperaturę, kontakt ze środkami chemicznymi, stałe przebywanie w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych - odór rozkładających się żył i mięśni, drażniących zmysł powonienia substancji chemicznych. Niebezpiecznym dla zdrowia czynnikiem są choroby odzwierzęce. W pracy często porusza się po śliskich (zalanym wodą i odczynnikami) powierzchniach.

Technik obuwnik jest narażony na działanie hałasu, szczególnie w szwalni obuwia, zanieczyszczenie powietrza pyłami pochodzącymi ze skór, na działanie szkodliwych klejów łatwopalnych.

Technik przetwórstwa skóry ma do czynienia z ruchomymi częściami maszyn. Ze względu na różnorodność czynników zagrażających zdrowiu występuje zwiększone ryzyko wypadków przy pracy. Najczęściej są to uszkodzenia i urazy palców rąk, związane z używaniem urządzeń mechanicznych - zgniecenia dłoni, obcięcie palca, oparzenie kwasami lub prasowaczką do skór. Warunki środowiskowe, w jakich pracuje technik przetwórstwa skóry, mogą sprzyjać powstawaniu różnych chorób, takich jak: przewlekłe choroby skóry na skutek kontaktu z chemikaliami - egzemy, grzybice, choroby reumatyczne, alergie (uczulenia) na chrom, siarkowodór, amoniak, oraz choroby odzwierzęce - toksoplazmoza i in.

### **warunki społeczne**

Większość zadań i prac wykonuje w obecności lub wspólnie z innymi osobami. Mimo iż

konkretne czynności związane z produkcją wykonuje indywidualnie, to jednak jego praca jest zespołowa - efekt końcowy (obuwie, wygarbowana skóra) jest uzależniony od pracy wszystkich uczestniczących w procesie produkcji osób. W zależności od stanowiska pracy kontakty z ludźmi są częste lub bardzo intensywne i niezbędne, bezpośrednie lub za pomocą urządzeń komunikacyjnych. Informuje o wykonaniu swojego etapu pracy inne osoby uczestniczące w produkcji, przekazuje im elementy i współpracuje z nimi. Technik brygadzysta organizuje miejsce pracy, odpowiada na pytania, udziela rad, konsultuje na bieżąco z kierownikiem wydziału przebieg procesu technologicznego.

Właściciel prywatnej firmy garbarskiej kupuje potrzebne materiały, urządzenia, sprzedaje gotowe produkty. Jego praca w największym stopniu naraża na konfliktów z ludźmi, np. klient może być niezadowolony z usługi i kwestionować jakość wygarbowanej skóry.

### **warunki organizacyjne**

Dzień pracy na stanowisku technika garbarza, ze względu na kontakt z czynnikami szkodliwymi, jest skrócony i trwa 7 godzin. Godziny jego pracy mogą być ruchome, może on pracować na zmiany. Technik obuwnik natomiast pracuje od 6 do 9 godzin i - jeśli jest zapotrzebowanie - może pracować na zmiany. Praca jest wykonywana tylko w dzień. Czynności i zadania powtarzają się i mają charakter zrutynizowany. Praca technika przetwórstwa skóry na stanowiskach bezpośrednio produkcyjnych jest ściśle nadzorowana przez brygadzystę lub właściciela firmy bądź okresowo nadzorowana przez kierownika wydziału w przypadku podwładnego brygadzysty. Właściciel prywatnej firmy garbarskiej również jest nadzorowany - przez cykl produkcyjny.

Właściciel małej firmy odpowiada całym swym majątkiem za prawidłowe funkcjonowanie swojej firmy.

Technik przetwórstwa skóry - jeśli zaniedba lub zlekceważy i nie dopilnuje technologii - może spowodować zniszczenia olbrzymiej ilości skór i narazić zakład na straty finansowe. Jeśli zdarzyłoby się to - zostaje przeniesiony na stanowiska o niewielkiej odpowiedzialności za pracę, np. brygadzysta zostanie przesunięty do produkcji. W pracy używa ubrania roboczego i ochronnego.

### **Wymagania psychologiczne**

Ze względu na dużą różnorodność czynności ruchowych, związanych z obróbką skóry, obsługą urządzeń, posługiwaniem się narzędziami i wytwarzaniem obuwia, niezwykle ważna w wykonywaniu tego zawodu jest duża sprawność kończyn górnych i dolnych, prawidłowa koordynacja wzrokowo-ruchowa i prawidłowe czucie dotykowe. Ponieważ praca na niektórych stanowiskach jest ciężka fizycznie i przebiega w nieprzyjemnych warunkach, konieczna jest wytrzymałość na długotrwały wysiłek i gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych.

Technika przetwórstwa skóry powinna cechować dokładność w przestrzeganiu instrukcji i opisu technologicznego oraz cierpliwość i wytrwałość, gdyż efekt końcowy, np. wygarbowanie skóry, jest widoczny dopiero po kilkunastu dniach. Równie ważna jest umiejętność rozróżniania barw, prawidłowa ostrość wzroku, słuchu i powonienia.

Nieodzowna jest umiejętność pracy w warunkach monotonnych, gdyż niektóre

czynności zawodowe mają charakter zrutynizowany, np. szycie elementów obuwia w szwalni.

Technik brygadzysta powinien przejawiać umiejętność postępowania z ludźmi i mieć predyspozycje kierownicze, gdyż organizuje, rozdziela, planuje i nadzoruje pracę podległych pracowników.

Ze względu na wprowadzanie nowych technologii, obsługę coraz nowocześniejszych maszyn i urządzeń bardzo ważna jest gotowość uczenia się nowości i ich wdrażania. W pracy technika przetwórstwa skóry ważna jest umiejętność czytania rysunków technicznych dokumentacji technologicznej.

W przypadku właściciela firmy prywatnej ważne są umiejętności menedżerskich.

### **Wymagania fizyczne i zdrowotne**

Praca technika przetwórstwa skóry jest zaliczana do średnio ciężkich, ale na niektórych stanowiskach są prace zaliczane do ciężkich, np. praca technika garbarstwa w warsztacie mokrym i przy bezpośrednim garbowaniu, praca technika obuwika przy rozkroju skór.

W wysokim stopniu wymagany jest dobry ogólny stan zdrowia i wysoka ogólna wydolność fizyczna. Ważna w tym zawodzie jest również duża sprawność układu kostno-stawowego i układu mięśniowego, a także układu krążenia i oddechowego. Niezbędna jest prawidłowa sprawność narządów dotyku i wzroku (rozpoznawanie jakości i klasyfikowanie skóry dotykiem, strzyżenie, wykańczanie skór pod kontrolą wzroku).

Przeciwwskazaniem do pracy w zawodzie jest przewlekła alergiczna choroba skóry, szorstkość rąk, poważne wady wzroku i słuchu, padaczka i inne choroby centralnego układu nerwowego, daltonizm, reumatyzm, dysfunkcje w obrębie kończyn górnych i dolnych, psychozy. Względne przeciwwskazania do pracy w zawodzie dotyczą uszkodzenia słuchu w niewielkim stopniu, nieżyty górnych dróg oddechowych.

W zawodzie technika przetwórstwa skóry istnieje możliwość zatrudnienia niepełnosprawnych z niedosłuchem.

### **Warunki podjęcia pracy w zawodzie**

Do podjęcia pracy w zawodzie technika przetwórstwa skóry niezbędne jest wykształcenie średnie o kierunku garbarstwo lub obuwnictwo. Wykształcenie to można uzyskać w technikum

W zawodzie przydatna jest znajomość języków obcych, gdyż wiele nowości technicznych z zakresu technologii przetwórstwa skóry i nowoczesnych urządzeń wprowadzanych do produkcji jest przekazywanych w formie instrukcji w czasopiśmie obcojęzycznych.

Zawód technika przetwórstwa skóry w zakresie garbarstwa jest zawodem typowo męskim, ze względu na trudne i szkodliwe warunki pracy i wymagania zdrowotne. Kobiety chętnie są przyjmowane na stanowiska pracy w wykańczalniach - w przypadku obróbki skór, i w szwalniach - w przypadku produkcji obuwia (rozkrój skór wierzchnich,

wklejanie podnosków i zakładerek, smarowanie klejem elementów obuwia).

### **Możliwości awansu w hierarchii zawodowej**

Technik przetwórstwa skóry, po zapoznaniu się z obróbką skóry i przetwórstwem, może awansować na stanowisko mistrza. Jeżeli ma duże doświadczenie zawodowe, może pracować na stanowisku technologa ds. przetwórstwa skóry. Możliwe jest uzyskanie wykształcenia wyższego w zawodzie pod warunkiem odpowiedniej motywacji i dysponowania środkami finansowymi ( studia zaoczne dla pracujących są płatne).

Technik może otworzyć własną firmę usługowo-produkcyjną w zakresie garbowania skór i wykonywania artykułów skórzanych (odzież, obuwie).

### **Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych**

W zawodzie technika przetwórstwa skóry nie ma ograniczeń wiekowych dotyczących możliwości podjęcia pracy. Jedynym warunkiem jest wykształcenie zawodowe i dobry stan zdrowia.

### **Możliwości zatrudnienia**

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

### **Zawody pokrewne**

- technik chemik
- technik włókiennik
- technik obuwnik
- technik technologii odzieży
- obuwnik
- inżynier przetwórstwa skóry

### **Polecana literatura**

Przegląd skórzany - miesięcznik, Skórimpeks Press Sp. z o.o.

Technik przetwórstwa skóry - Klasyfikacja Zawodów i Specjalności , MPiPS, Warszawa 1995.